

Міністерство культури і мистецтв України
Національний історико-культурний заповідник "Чигирин"

**ІСТОРИЧНИЙ ФЕНОМЕН ЧИГИРИНСЬКОГО
КРАЮ**

Матеріали науково-практичної конференції
Національного історико-культурного
заповідника "Чигирин"
3—4 жовтня 2001 року
(м. Чигирин)

Київ • 2003
ТОВ "Видавництво Аратта"

УДК 904+908(477.46.21)(082)
ББК 63.4(4 Укр-4ЧЕК)я43
1-90

Друкується за ухвалою науково-методичної Ради Національного
історико-культурного заповідника "Чигирин"

Історичний феномен чигиринського краю: Матеріали наук.-
I-90 **практ. конф. Нац. іст.-культ. заповідника "Чигирин". 3—4 жовт.**
2001 р. — К.: ТОВ "Видавництво Аратта" — 2003. — 172 с.
ISBN 966-96259-9-8

До збірки вміщено статті та повідомлення, які були представлені на науково-практичній конференції 3—4 жовтня 2001 року в м.Чигирині. В них розглядаються актуальні проблеми вивчення археологічних пам'яток на території Чигиринщини, дослідження письмових джерел різних етапів історії, що розкривають події в краї від часів козацтва і до ХХ століття.

Публікації друкуються згідно з програмами роботи секцій археології, історії, політології.

УДК 904+908(477.46.21)(082)
ББК 63.4(4 Укр-4ЧЕК)я43

ISBN 966-96259-9-8

© Національний історико-культурний
заповідник "Чигирин", 2003

З М І С Т

1. *Чабан А.Ю.* Роль і місце Чигиринщини в зародженні
Визвольної війни українського народу
середини XVII ст. 5
2. *Бессонова С.С., Скорий С.А.* Деякі підсумки
дослідження Мотронинського
городища (1988—1996 рр.) 25
3. *Морозов А.Г., Лазуренко В.М.* Становлення
дипломатичного протоколу в добу формування
української козацької держави 29
4. *Бушин М.І., Лазуренко В.М.* Славетні люди
Чигиринщини (до історії написання книги "Черкаський
край в особах. Чигиринщина 1941— 2001 рр.") 33

II. Археологія

1. *Кузьмич Н.С.* Археологічні дослідження
Чигиринщини в XIX — 50-х роках XX ст. 36
2. *Нераденко Т.М.* Дослідження Молохова Бугра 42
3. *Сиволап М.П.* Попередні підсумки розкопок
поселення Десятини на Чигиринщині 50
4. *Куштан Д.П.* Середнє Подніпров'я за доби
пізньої бронзи (за матеріалами суботівського городища) 56
5. *Ляшко Ю.Ю.* Нова пам'ятка раннього залізного віку 59
6. *Білецька О.В.* Пізньосередньовічні пам'ятки
Чигиринщини (XVI— XVII ст.) в писемних та
археологічних джерелах 62
7. *Дерев'яно Н.В.* Археологічні дослідження
Чигиринської фортеці XVI—XVII ст. 67
8. *Гуля В.І.* Гончарний промисел с. Суботів кінець XIX —
перша половина XX ст. 70

III. Історія

1. *Михайлюк Ю.М.* Колонізація Потясминських земель
в Литовську добу історії 82
2. *Попованова О.О.* Генеральна старшина в оточенні
Б.Хмельницького. Військовий обозний Іван Чернята 87
3. *Кукса Н.В.* До історії Богданових церков у Суботіві 91
4. *Лазуренко В.М., Лазуренко Ю.М.* Символ української
державності. 103

Хмельницьким, і наявність дипломатичних відносин з багатьма державами, листування з ними, укладання договорів, обмін посольствами — свідчення входження України в русло міжнародної політики.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Грушевський М.С. Історія України — Руси. В 11 т. 12 кн. Т. 9. Кн. 1. — К.: Наукова Думка, 1996. — 880 с.
2. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. — Львів: Світ, 1990. — 408 с.
3. Кулинич І.М. Богдан Хмельницький та визвольна війна українського народу в дзеркалі німецькомовної літератури // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку. Матеріали П'ятих Всеукраїнських історичних читань. — Київ—Черкаси, 1995. — С. 83—88.
4. Наш рідний край. Хрестоматія з історії Черкащини. — К.: Молодь, 1993. — 368 с.
5. Січинський В. Чужинці про Україну // Вітчизна. — 1991. — № 3. — С. 192.
6. Смолій В.А. Степанков В.С. Богдан Хмельницький. Хроніка життя та діяльності. — К.: Наукова Думка, 1994. — 264 с.